

บทความวิจัย

การรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและแนวทางการป้องกัน การติดเชื้อเอชไอวีในวัยรุ่นชาย: การวิจัยเชิงคุณภาพ Safe Sex Perception and HIV Prevention Strategy Among Male Adolescents: A Qualitative Research

ประติษฐ์พร พงศ์ไตรยาง^{1*} ทัศนีย์ สุนทร¹

Praditporn Pongtriang^{1*} Thassanee Soontorn¹

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

¹Faculty of Nursing, Suratthani Rajabhat University, Surat Thani, Thailand

*Corresponding author: praditporn.pon@sru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและแนวทางการป้องกันเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่นชาย ทำการศึกษาระหว่างเดือนธันวาคม 2559-มีนาคม 2561 ผู้ให้ข้อมูลเป็นวัยรุ่นชาย อายุระหว่าง 20-26 ปี จำนวน 19 ราย ที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย การวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาโดยคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ทำการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล และการสัมภาษณ์แบบกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้รับการสัมภาษณ์เชิงลึกและบันทึกเสียง เป็นระยะเวลา 45-60 นาที จำนวน 1 ครั้ง ข้อมูลการวิจัยที่ได้จากการถอดเทปจะถูกนำมาตรวจสอบความถูกต้องโดยทีมผู้วิจัย และสรุปผลโดยผู้ให้ข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป NVivo 11 ในการจัดการข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนอุปสรรคในการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ได้แก่ ด้านแรงสนับสนุนทางสังคม ด้านปัจเจกบุคคล เช่น การไม่ชวนขยายเรียนรู้จากสื่อ ด้านการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันเอชไอวี นอกจากนี้ แนวทางการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนถึงกลวิธีที่เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันการติดเชื้อในกลุ่มวัยรุ่นชาย ได้แก่ การเพิ่มการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา การใช้กลวิธีที่เฉพาะเจาะจงในกลุ่มวัยรุ่นชาย และการสร้างความตระหนักในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานทางสุขภาพควรผลักดันสถานศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการรณรงค์ป้องกันเอชไอวี รวมถึงการผลักดันอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมในการให้การศึกษาได้ตรงกับบริบทของวัยรุ่นชาย

คำสำคัญ: การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี; การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย; วัยรุ่นชาย

Abstract

This descriptive qualitative research aimed to study the perception of safe sex and HIV prevention strategy among male adolescents. The research was conducted between December 2016 and March 2018. Participants were nineteen male adolescents aged between 20–26 years. This research project was approved by the Human Research Ethics Committees, Suratthani Rajabhat University. The data were collected by individual in-depth interviews and focus group interviews. The participants were interviewed for 45–60 minutes long with one visit, digitally recorded interviews. The research data gathering from the transcribing process were reviewed for accuracy by the research members and some interview transcripts were randomly reviewed by a participant. Data analysis was conducted by content analysis and using the NVivo 11 for organising the data.

The research finding indicated that most participants reflected a barrier of safe sex perception particular the social support, the personal factors such as awareness of protecting a sexual risk behaviour and an access to HIV prevention information. In addition, the participant recommended the strategies raising an effectiveness of HIV prevention among male adolescents particular an increasing of supporting by educational institutions, utilising specific strategies for male adolescents and raising an awareness of prevention to sexual risk behaviour.

Based on the research findings, a health organization should encourage the educational institutions to participate in a prevention campaign, as well as to encourage a knowledgeable counsellor to consult appropriately with a context of male adolescents.

Keywords: HIV prevention; male adolescents; safe sex

ความเป็นมาของปัญหา

การแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวียังคงเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขในหลายประเทศทั่วโลก ด้วยอัตราการเพิ่มขึ้นของผู้ติดเชื้อรายใหม่ซึ่งยากต่อการควบคุม ถึงแม้ว่าปัจจุบันการแพทย์จะก้าวหน้าการพัฒนาวัคซีนไวรัสซึ่งส่งผลให้ผู้ติดเชื้อสามารถมีชีวิตได้ยาวนานมากขึ้นก็ตาม จากข้อมูลโดยองค์การอนามัยโลกได้ประมาณการจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั่วโลกพบว่ามีจำนวนมากถึง 35 ล้านราย จากจำนวนทั้งหมดของผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั่วโลก มากกว่า 2 ล้านคน เป็นผู้ติดเชื้อในกลุ่มวัยรุ่น โดยพบมากในช่วงอายุ 15–24 ปี² เห็นได้ว่าปัญหาโรคเอดส์เป็นอีกโรคหนึ่งที่ต้องได้รับการเฝ้าระวังติดตามและหาแนวทางแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ประสบปัญหาในการควบคุมการติดเชื้อเอชไอวี/โรคเอดส์ ถึงแม้ว่าแนวโน้มนการทำงานด้านการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในหลายๆ กลุ่มประชากร ตั้งแต่พบอุบัติการณ์ของโรค เมื่อปี พ.ศ. 2527 ถึงแม้มีแนวโน้มดีขึ้นก็ตาม แต่พบว่าการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีก็ยังอยู่ในอัตราที่ยากต่อการควบคุม เช่น กลุ่มชายรักชาย

กลุ่มวัยรุ่น เป็นต้น³ โดยพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ของการแพร่กระจายเชื้อ มีสาเหตุจากเพศสัมพันธ์ที่ขาดการป้องกัน ถึงร้อยละ 83.75⁴ กล่าวได้ว่าพฤติกรรมทางเพศเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่ออัตราการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีอย่างเห็นได้ชัด

จากการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี โดยสำนักโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปี พ.ศ. 2556⁵ พบว่า กลุ่มวัยรุ่นเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีในอัตราที่สูง รวมถึงพฤติกรรมทางเพศมีแนวโน้มของการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ที่ลดลง นอกจากนี้ การสำรวจพฤติกรรมทางเพศและการเฝ้าระวังการติดเชื้อของวัยรุ่นชายพบว่า กลุ่มวัยรุ่นเคยมีเพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 22.3 และอัตราการใช้ถุงยางเมื่อมีเพศสัมพันธ์มีเพียงร้อยละ 40.5⁶ เห็นได้ว่ากลุ่มวัยรุ่นชายจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมด้านพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องมากขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่าการเข้าถึงสื่อลามกอนาจารเป็นอีกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น⁷ ด้วยความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบันส่งผลให้การติดต่อสื่อสารในกลุ่มต่างๆ สามารถเชื่อมโยงได้

อย่างง่ายดาย การใช้สื่อเพื่อการปลดปล่อยความต้องการทางเพศ และการหาคู่นอนทำได้เพียงปลายนิ้วสัมผัสผ่านแอปพลิเคชันหาคู่นอนโทรศัพท์มือถือ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นการยากต่อการควบคุมในปัจจุบัน⁹

ปัจจัยด้านการเข้าถึงเครื่องตีมีนเมาและสารเสพติดเป็นอีกพฤติกรรมในกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นสาเหตุของการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ด้วยฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ซึ่งทำให้ความตระหนักและการป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์ลดลงหรือการขาดสติจากเครื่องตีมีนเมาส่งผลให้การป้องกันไม่ถูกต้องเหมาะสม อันนำมาสู่ความเสี่ยงในการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่าง ๆ⁹ นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทของเพื่อนและกลุ่มเพื่อนรอบข้าง มีผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มวัยรุ่นซึ่งอาจมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวี/โรคเอดส์และส่งผลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจากการปฏิบัติตามและการเลียนแบบพฤติกรรม¹⁰

จากปัญหาข้างต้นพบว่าปัจจัยต่างๆ เกือบทุกให้กลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัย จำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังและติดตาม รวมถึงการหาแนวทางลดปัจจัยเสี่ยงเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ต่างเดินทางในการทำงานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม เช่น การรณรงค์ผ่านสื่อสาธารณะ และการจัดกิจกรรมให้ความรู้และความตระหนักด้านพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม เพื่อหวังผลในการลดการแพร่กระจายเชื้อเอชไอวี แต่ดูเหมือนสถิติการติดเชื้อและพฤติกรรมที่ไม่ป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มดังกล่าวยังมีอัตราสูง¹¹ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มดังกล่าว อาจไม่สามารถสร้างความตระหนักต่อการดูแลตนเอง เพื่อลดความเสี่ยงของการติดเชื้อเอชไอวีได้

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นศึกษาเพื่อค้นหาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในเชิงปริมาณ^{9,12,13} ซึ่งอาจยังไม่สามารถค้นหาปัญหาที่แท้จริงของกลุ่มดังกล่าวได้อย่างรอบด้าน ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการค้นหาสาเหตุเชิงลึกจึงสะท้อนการเรียนรู้และประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และการป้องกันเอชไอวีของกลุ่มวัยรุ่นในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ณ ปัจจุบัน จะสามารถค้นพบแนวทางการแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของเอชไอวีในกลุ่มดังกล่าวได้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและแนวทางการป้องกันเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่นชาย

คำถามการวิจัย

การรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและแนวทางการป้องกันเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่นชายเป็นอย่างไร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพพรรณนา (qualitative descriptive research) ผลการวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและแนวทางการป้องกันเอชไอวี กลุ่มวัยรุ่นชาย ผู้ให้ข้อมูลเป็นวัยรุ่นชายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำการศึกษาระหว่างเดือนธันวาคม 2559-มีนาคม 2561

ผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นวัยรุ่นชายที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานีแห่งหนึ่ง จำนวน 19 ราย คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

1. อายุ 18 ปีขึ้นไป
2. ยินดีเข้าร่วมการวิจัยและสมัครใจในการสัมภาษณ์

เชิงลึกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เช่น อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา กิจกรรมทางเพศ และพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย เป็นต้น
2. แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) จำนวน 7 ข้อ โดยผ่านการพิจารณาและให้คำแนะนำของข้อคำถามกับคำถามการวิจัยจากที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการสัมภาษณ์รายกลุ่ม (focus group) โดยข้อคำถามกึ่งโครงสร้างทั้ง 7 ข้อ ได้แก่

- 1) โปรดเล่าถึงการเรียนรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยจากประสบการณ์ของท่าน
- 2) ท่านใช้กลวิธีอะไรบ้างเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี
- 3) โปรดเล่าถึงประสบการณ์เกี่ยวกับอุปสรรคด้านการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและการป้องกัน

เอชไอวี

4) แนวทางการส่งเสริมการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและการป้องกันเอชไอวีควรเป็นอย่างไร

5) การเปลี่ยนแปลงของสังคมวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 มีอิทธิพลต่อการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและการป้องกันเอชไอวีอย่างไร

6) การใช้บริการ และระดับการสนับสนุนทางสังคมกับการส่งเสริมการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและการป้องกันเอชไอวีเป็นอย่างไร

7) บทบาทของครอบครัว เพื่อน หรือคนรอบข้างที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและการป้องกันเอชไอวีเป็นอย่างไร

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการประชาสัมพันธ์ รับสมัครผู้ให้ข้อมูลโดยการติดต่อความประชาสัมพันธ์โครงการวิจัย โดยให้ผู้สนใจที่มีคุณสมบัติตามกำหนด ติดต่อกลับและนัดหมาย เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ หลังการชี้แจงรายละเอียด และลงชื่อยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลได้รับการสัมภาษณ์รายบุคคลจำนวน 1 ครั้ง และ/หรือรายกลุ่ม จำนวน 1 ครั้ง โดยใช้เวลาประมาณ 45-60 นาที และประมาณ 60-90 นาที ในกรณีการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (focus group) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจะได้รับการถามแบบเจาะลึกเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและแนวทางการป้องกันเอชไอวี โดยคำถามจะเกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การสัมภาษณ์จัดขึ้นในสถานที่ที่เป็นส่วนตัวและปลอดภัย ระหว่างการสัมภาษณ์มีการบันทึกเสียงด้วยอุปกรณ์บันทึกเสียงดิจิทัล และจะมีการหยุดบันทึกเสียงทุกครั้งเมื่อผู้ให้ข้อมูลมีข้อคำถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียง ได้ถูกนำมาถอดเทป และบันทึกเป็นบทสัมภาษณ์ ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และสรุปบทสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง และแก้ไขตามที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการ จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ตามกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา¹⁴ (content analysis) เพื่อสะท้อนประเด็นจากข้อค้นพบตามกรอบคำถามการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป NVivo 11 ในการจัดการข้อมูล โดยวิธีการ coding และ theming ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยคำความถี่

ความเชื่อมั่นงานวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพการวิจัยในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ความน่าเชื่อถือของงานวิจัยเชิงคุณภาพ¹⁴ (trustworthiness) อันประกอบด้วย ความน่าเชื่อถือของข้อมูล (credibility) การถ่ายทอดข้อมูล (transferability) การตามติดข้อมูล (dependability) และการยืนยันข้อมูล (conformability) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความสำคัญของความน่าเชื่อถือและคุณภาพของงานวิจัย ผู้วิจัยจึงได้มีกระบวนการต่างๆ ที่เรียกว่า การตรวจสอบสามเส้า (triangulation) เพื่อให้เกิดคุณภาพของกระบวนการวิจัย เช่น การพิจารณาข้อคำถามทั้งโครงสร้างสำหรับการสัมภาษณ์ การตรวจสอบกระบวนการวิจัย และผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยทีมผู้วิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิ การสรุปบทสัมภาษณ์เพื่อส่งกลับให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทำการตรวจสอบ จำนวน 7 ราย เพื่อแก้ไขตามต้องการ โดยมีผู้ให้ข้อมูลตอบกลับ เพียง 4 ราย และผู้วิจัยทำการสะท้อนคิดหลังการสัมภาษณ์ในแต่ละราย (reflective journal) กระบวนการต่างๆ ที่กล่าวมาจะช่วยยืนยันกระบวนการวิจัยที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ลดความลำเอียงจากผู้วิจัย (personal bias) ระบบการตรวจทานข้อมูล (audit trail) โดยใช้ระบบสัญลักษณ์ ต่างๆ เช่น “(1,7)” หมายถึง (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1, บทสัมภาษณ์หน้าที่ 7) “(FG, 1)” หมายถึง (ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม, บทสัมภาษณ์หน้าที่ 1) “...” หมายถึง ข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องถูกตัดทิ้งหรือย่อความ และ “[]” หมายถึง ชื่อสถานที่ บุคคล หรือข้อมูลเฉพาะที่ไม่สามารถเปิดเผยได้

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เลขที่ SRU. 2560/004 ทั้งนี้ผู้วิจัยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการวิจัยอย่างเคร่งครัด โดยก่อนการวิจัย ผู้วิจัยมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยอย่างละเอียด ก่อนลงนามเข้าร่วมการวิจัย อาสาสมัครต้องทำการอ่านข้อมูลต่างๆ ในเอกสารใบชี้แจงข้อมูล และแนใจว่าอาสาสมัครเข้าใจในข้อมูลดังกล่าวอย่างถ่องแท้ ก่อนการตกลงเข้าร่วมการวิจัย พร้อมลงนามเข้าร่วมการวิจัย โดยปราศจากการบังคับหรือโน้มน้าใดๆ ทั้งนี้ตลอดการวิจัย มีการสัมภาษณ์อย่างน้อย 1 ครั้ง แต่ไม่เกิน 3 ครั้ง และมีการมอบค่าเดินทางและค่าเสียเวลาให้แก่ผู้ให้ข้อมูล 500 บาท/ครั้ง ระหว่างการสัมภาษณ์หากผู้ให้ข้อมูลได้รับความรู้สึก เครียด กัดดัน หรือความรู้สึกใดๆ ไปในทางลบ ถึงแม้กระบวนการ

การสัมภาษณ์จะไม่เสร็จสมบูรณ์ก็ตาม ผู้วิจัยจะส่งผู้ให้ข้อมูลไปยังอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวช สาขาการพยาบาลจิตเวช เพื่อให้การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น ซึ่งการสัมภาษณ์จะกลับมาดำเนินการเมื่อผู้ให้ข้อมูลพร้อมเท่านั้น หรือสามารถถอนตัวออกจากกรวิจัยได้ตลอดเวลา โดยปราศจากอคติหรือผลกระทบต่ตัวผู้ให้ข้อมูล อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้ไม่พบเหตุการณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่ต้องได้รับการช่วยเหลือหรือถอนตัวระหว่างการสัมภาษณ์

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล เช่น เอกสาร และบทความตีพิมพ์ต่างๆ จะไม่มีการระบุ ชื่อ-สกุล หรือสิ่งที่ทำให้สามารถระบุถึงตัวตนของผู้ให้ข้อมูลได้ การวิจัยจะใช้การสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เทปบันทึกเสียง และบทสัมภาษณ์จะไม่ถูกระบุตัวตนของกลุ่มโดยชื่อ-สกุลที่แท้จริง ผู้วิจัยจะใช้รหัสในการบันทึกและระบุตัวตนเท่านั้น ซึ่งเป็นการป้องกันการเปิดเผยข้อมูลหากมีการสูญหายของเทปบันทึกเสียง หรือบทสัมภาษณ์เกิดขึ้น สำหรับเสียงการสัมภาษณ์จะได้รับการจัดเก็บในคอมพิวเตอร์ โดยมีการใช้รหัสผ่านเพื่อป้องกันการเข้าถึงข้อมูล ส่วนเอกสารบทสัมภาษณ์ต้นฉบับ จะถูกจัดเก็บในตู้เก็บเอกสารที่มีระบบป้องกันและรักษาความปลอดภัย โดยผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้มีเพียงผู้วิจัยเท่านั้น เอกสารทั้งหมดจะถูกทำลายภายในระยะเวลา 5 ปี หลังจากวันเริ่มต้นเก็บข้อมูล ผลการวิจัยจะถูกนำไปเสนอในเวทีวิชาการและตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตามผลการวิจัยรวมถึงข้อมูลจากกระบวนการวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสามารถขอรับเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เห็นสมควร

ผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลวัยรุ่นชาย อายุระหว่าง 20-26 ปี ส่วนใหญ่กำลังศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 นับถือศาสนาพุทธ ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 รายให้คำจำกัดความด้านเพศของตน คือ “ผู้ชาย” รองลงมาเป็น “ควีน” มีคู่นอนประจำ ซึ่งเป็นคู่นอนต่างเพศ จำนวน 4 ราย และ ไม่มีคู่นอนประจำ จำนวน 12 ราย ด้านประสบการณ์ทางเพศ พบว่าผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4 ราย เคยมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน โดยส่วนใหญ่มีบทบาททางเพศ เป็นฝ่ายรับ นอกจากนี้ยังพบว่า ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 8 ราย มีพฤติกรรมการใช้ถุงยางเมื่อมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง และผู้ให้ข้อมูล จำนวน 1 รายที่มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เปลี่ยนคู่นอนในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา โดยมีจำนวนคู่นอน น้อยกว่า 5 ราย เมื่อสอบถามถึงประวัติการตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวี พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ยังไม่เคยผ่านการตรวจมาก่อนเป็นจำนวน 13 ราย มีการระบายความรู้สึกทางเพศ โดยการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง โดยเฉลี่ยน้อยกว่า 5 ครั้งต่อเดือน ในด้านพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พบว่า ส่วนใหญ่ระบุความเสี่ยงในด้านอื่นๆ เช่น การขาดความตระหนักและการยับยั้งชั่งใจ และสิ่งเร้ากระตุ้นทางเพศ เป็นต้น รองลงมา เป็นการมีเพศสัมพันธ์โดยขาดความเข้าใจเรื่องการป้องกันที่ถูกต้อง ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนลักษณะทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลวัยรุ่นชาย จำแนกตาม ศาสนา ระดับชั้นปีที่ศึกษา คำจำกัดความด้านเพศของตนเอง สถานภาพ ประสบการณ์ทางเพศ บทบาททางเพศ พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย ประวัติการตรวจเลือด HIV จำนวนครั้งของการมีเพศสัมพันธ์ จำนวนครั้งของการสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (N=19)

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (ราย)
ศาสนา	
พุทธ	17
อิสลาม	1
ไม่ระบุศาสนา	1
ระดับชั้นปีที่ศึกษา	
ชั้นปีที่ 1	1
ชั้นปีที่ 2	14
ชั้นปีที่ 3	1
ชั้นปีที่ 4	3

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (ราย)
คำจำกัดความด้านเพศของตนเอง	
ผู้ชาย	15
เกย์ (ชายรักชายที่ไม่ระบุบทบาททางเพศ)	1
ควีน (ชายรักชายมีบทบาทเป็นฝ่ายรับ)	2
กระเทย (ชายที่มีพฤติกรรมการแสดงออกแบบหญิง)	1
สถานภาพ	
มีคู่นอนประจำ	4
ไม่มีคู่นอนประจำ	12
ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์	3
ประสบการณ์ทางเพศ (n=16)	
เคยมีเพศสัมพันธ์ต่างเพศ	8
เคยมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน	4
เคยมีเพศสัมพันธ์ทั้งสองเพศ	4
บทบาททางเพศ (กรณีมีประสบการณ์ทางเพศกับเพศเดียวกัน)	
รุก	1
รับ	3
รุกและรับ	1
พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย รอบ 6 เดือนที่ผ่านมา (n=16)	
ไม่ใช้เลย	1
ใช้บางครั้ง	8
ใช้ทุกครั้ง	7
ประวัติการตรวจเลือด HIV	
เคย	6
ไม่เคย	13
จำนวนครั้งของการมีเพศสัมพันธ์ (ครั้ง/เดือน)	
ไม่มีเพศสัมพันธ์	3
5 ครั้ง	10
> 5 ครั้ง	6
จำนวนครั้งของการสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง (ครั้ง/เดือน)	
5 ครั้ง	10
> 5 ครั้ง	9
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (เลือกตอบมากกว่า 1 ข้อ)	
การดื่มสุรา/ยาเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์	3
การเปลี่ยนคู่นอน	4
มีเพศสัมพันธ์โดยขาดความเข้าใจเรื่องการป้องกันที่ถูกต้อง	6
อื่นๆ (สิ่งเร้ากระตุ้นทางเพศ, ขาดความตระหนักและการยับยั้งชั่งใจ)	7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ และแนวทางการส่งเสริมการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยในวัยรุ่นชาย ดังสรุปผลจากมุมมองและการสะท้อนคิดของผู้ให้ข้อมูลจำนวน 19 ราย โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) อุปสรรคของการรับรู้เรื่องเพศ

สัมพันธ์ที่ปลอดภัย แบ่งออกเป็นประเด็นย่อย ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคม ปัจเจบุคคล และการเข้าถึงข้อมูล 2) แนวทางการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในวัยรุ่นชาย แบ่งออกเป็นประเด็นย่อย ได้แก่ การสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา การใช้กลวิธีที่เฉพาะเจาะจง และการสร้างความตระหนัก โดยมีรายละเอียดข้อค้นพบดังต่อไปนี้

1) อุปสรรคของการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย

จากการสะท้อนของผู้ให้ข้อมูลวัยรุ่นชาย พบประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยซึ่งสามารถสรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1.1) แรงสนับสนุนทางสังคม

แรงสนับสนุนทางสังคม เช่น การสนับสนุนและความเข้าใจของคนในครอบครัว การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมของสถาบันการศึกษา และการดำเนินงานและส่งเสริมผ่านกิจกรรมที่หลากหลายของหน่วยงานทางสุขภาพ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลสะท้อน ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความเกี่ยวเนื่อง และส่งผลให้วัยรุ่นเกิดการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมในเรื่องเพศรวมทั้งการเพิ่มหรือลดความเสี่ยงของการติดเชื้อเอชไอวีตามมา โดยสามารถสะท้อนออกมาเป็นประเด็นย่อย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1) สังคมปิดกั้นเรื่องเพศ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวถึงประเด็นการเปิดรับเรื่องเพศของสังคมไทยที่มีขีดจำกัด ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้เรื่องเพศที่ไม่เหมาะสมตามมา ดังกลุ่มวัยรุ่นชายรายหนึ่งสะท้อน:

สังคมไทยยังไม่เปิดรับในเรื่องของเพศที่แบบจะให้มันเป็น topic เลยอะ เหมือนกับถ้าเราไปคุยกับญาติเราแบบนี้ว่าเราไปทำแบบนี้ เขาก็จะแบบถึงวัยอันควรแล้วหรือ ที่ทำแบบนี้มันจะกลายเป็นว่าเราได้รับคำตำรามากกว่าคำปรึกษาที่ดีเราก็เลยคิดว่าหลายๆ คนที่เป็นแบบเราก็จะอยู่ในโหมดแบบนี้ในเรื่องของสังคมเหมือนเขาจริงๆ ที่นี้เหมือนมีข่าว... เด็กขาดการเรียนรู้ การรับรู้ข้อมูลที่ต้องในเรื่องของเพศสัมพันธ์เราเลยรู้สึกว่าการปิดกั้นในเรื่องนี้มันน้อยอย่างมาอะพี (2:8)

จากการปิดกั้นเรื่องเพศของผู้ใหญ่ส่งผลให้วัยรุ่นไม่กล้าปรึกษาในประเด็นที่เชื่อมโยงกับเรื่องเพศ โดยเฉพาะเมื่อเกิดปัญหา ความรู้สึกถึงการปิดกั้นและมุมมองเรื่องเพศปกปิดของผู้ใหญ่ ส่งผลให้วัยรุ่นหลีกเลี่ยงการพูดคุยหรือปรึกษาประเด็นดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการค้นหาและรับรู้จากแหล่งอื่นๆ ซึ่งอาจไม่เหมาะสม

1.1.2) การยอมรับและให้โอกาสเมื่อผิดพลาด

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งสะท้อนถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ และการเปิดโอกาสเมื่อวัยรุ่นหลงทางผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมว่า:

น่าจะต้องฝากถึงผู้ใหญ่ นะครับ ว่าผู้ใหญ่ควรจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และไม่คอยซ้ำเติมในจุดที่เด็กพลาดไป เพราะมันก็มีเด็กที่ทำผิดพลาดไปแล้ว เรื่อง HIV อาจจะมองไม่เห็นภาพ...คือสังคมให้โอกาสเราแล้ว จะใช้ชีวิตได้ปกติ อย่างน้อยคนส่วนใหญ่เข้าใจ เขาก็น่าจะมีกำลังใจในการใช้ชีวิตต่อมากกว่าครับผม (4:10)

จากมุมมองข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของการเปิดโอกาสและยอมรับความผิดพลาดของวัยรุ่นเพื่อให้สามารถปรับพฤติกรรมและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติมากที่สุด นอกจากนี้การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่จะเป็นส่วนสนับสนุนให้วัยรุ่นสามารถมีพฤติกรรมที่นำมาเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตได้

1.1.3) การสนับสนุนให้เรียนรู้เรื่องเพศที่เหมาะสม

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ยังสะท้อนมุมมองของการขาดการสนับสนุนเรื่องการรับรู้ที่ถูกต้องในเรื่องเพศจากสถาบันการศึกษาว่า:

ความรู้สึกของผมตั้งแต่ผมเข้ามา [สถาบันการศึกษา] เรื่องนี้ผมแทบจะไม่ค่อยได้ยินเลย ด้วยซ้ำว่าผมสงสัยสนใจในเรื่องนี้ แต่พอเกิดปัญหาก็จะมีการมาพูดว่านักเรียนต้องก่อนวัยอันควร แต่ว่าไม่เคยมาสนใจหรือจัดกิจกรรมอะไรสักอย่างหนึ่งเลยครับ (7:11)

ประเด็นการสนับสนุนเรื่องการรับรู้เรื่องเพศที่เหมาะสมในสถานศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษายังมีน้อยซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่า ยังคงพบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การท้องในวัยเรียน ซึ่งมหาวิทยาลัยควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการป้องกันมากกว่าการมาแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาในวัยรุ่น

1.2) ปัจเจกบุคคล

นอกเหนือจากอุปสรรคด้านการสนับสนุนทางสังคมแล้ว ข้อค้นพบจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ยังเผชิญอุปสรรค

และความท้าทายต่อการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้อง จากปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถสะท้อนจากมุมมองของกลุ่มวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

1.2.1) การไม่ชวนชววยเรียนรู้จากสื่อ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่ขาดความสนใจหรือให้ความสำคัญของการหาข้อมูลหรือเรียนรู้จากแหล่งต่าง ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้เรื่องเพศและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังรายละเอียดการสะท้อนมุมมองของผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่ง:

ถ้าพูดถึงการเข้าถึงข้อมูลนี้มันไม่ได้มีปัญหาหรืออุปสรรคหรอกครับ มันจะมีอยู่ที่ตัวเราที่ไม่ได้ไปชวนชววยเองเพราะว่าเดี๋ยวนี้สื่อมันมีเยอะมากครับในเรื่องการป้องกันอะไรอย่างนี้ ในคอลัมน์ ในอินเทอร์เน็ตก็จะมีเยอะมาก เป็นเพราะตัวเรามองข้ามมากกว่าว่าเพียงแค่ว่าปล่อยนอก (หลังนอกช่องคลอด) ก็ปลอดภัยแล้วอะไรประมาณนี้นะครับ (5:4)

1.2.2) ความละเอียดและปิดกั้นตนเอง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับอุปสรรคด้านปัจเจกบุคคล ยังสะท้อนมุมมองของความละเอียดและปิดกั้นตนเองจากเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ส่งผลให้การแสวงหาข้อมูลเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยมีข้อจำกัด ดังวัยรุ่นรายหนึ่งอธิบายถึงประสบการณ์ความละเอียดกับอุปสรรคการเข้าถึงข้อมูลว่า:

อุปสรรคตั้งแต่ตอนมัธยม ตัวเราเองไม่กล้าที่จะไปศึกษา อายุคนอื่นกลัวเขามาล้อเรา ก็เลยอาย ไม่เคยมีแฟนเลยตอนนั้น อุปสรรคอาจจะเกิดจากตัวเราเอง และคนที่เขาให้เรา เพราะบางทีผู้ให้เขิน ไม่กล้าบอก...ตามจริงข้อมูลที่ให้ก็ค่อนข้างเพียงพอ แต่ว่าผู้รับสารอาจจะปิดกั้นตัวเอง ส่วนหนึ่งเกิดจากตัวบุคคลเขาไม่คิดที่จะสนใจมากกว่า (6:8)

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนได้สะท้อนถึงอุปสรรคของการรับรู้ข้อมูล เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยว่า การจะลดอุปสรรคดังกล่าวได้ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลว่าให้ความสำคัญในเรื่องนั้นๆ หรือไม่:

ผมว่าเดี๋ยวนี้มันก็น้อยนะครับอุปสรรค ผมคิดไม่ออกว่าอุปสรรคยังไง เพราะมันเป็นสิ่งที่ตัวของคนที่อยากรู้มากกว่า...ที่ว่าคนเขาก็มีทัศนคติที่ดีลบ อย่างตัวผมก็ยังบอกเพื่อนว่า HIV กับเอดส์ต่างกันอย่างไร แล้วผมก็เล่าให้พวกเขาฟังว่ามันเป็นอย่างไร แล้วก็ถามว่าไม่เคยเจอหรือ เขาบอกว่าก็เคยเจอแต่ไม่เปิดอ่านเข้าไปดู (9:4)

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล โดยเฉพาะทัศนคติ มุมมอง และการให้ความสำคัญเรื่องการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของวัยรุ่น ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสม การหาทวิวิธีเพื่อปรับกระบวนการทัศนคติ ส่งเสริมความตระหนักและการให้ความสำคัญของการรับรู้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ รวมถึงการปรับแนวคิดให้เปิดกว้างเรื่องเพศเป็นเรื่องปกติที่สามารถศึกษาหาข้อมูลเป็นเรื่องปกติที่ควรกระทำ มีความจำเป็นต้องสื่อสารอย่างเปิดกว้างต่อไป

1.3) การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันเอชไอวี

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า ประเด็นเรื่องข้อมูลข่าวสารที่มีความจำเพาะเกี่ยวกับการป้องกันเอชไอวี หรือการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยยังสามารถเข้าถึงได้น้อย โดยเฉพาะในสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษารวมถึงจากสื่อสาธารณะ ซึ่งสามารถสะท้อนมุมมองของกลุ่มวัยรุ่นชายได้ดังนี้

1.3.1) สังคมมีทัศนคติทางลบต่อคนที่ชอบเพศเดียวกัน

ความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูล โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา ยังสามารถพบได้ในปัจจุบันแม้ว่าสังคมจะเปิดกว้างมากขึ้นก็ตาม ซึ่งส่งผลให้วัยรุ่นชายเกิดอุปสรรคต่อการรับรู้เรื่องเพศที่เหมาะสม ดังเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลชายรักร่วมเพศรายหนึ่งที่ว่า:

ถ้าสถาบันการศึกษา...ผมว่ามันน้อยนะ มันน้อยมากที่สถาบันการศึกษาจะพูดเรื่องนี้ หรือพูดบางทีก็ มันพูดในเชิงที่เหยียด เหยียดเกินไปนะครับ เหยียดกันว่า เฮ้ย เป็นตุ๊ด ระวังเป็นเอดส์นะ ซึ่งเหมือนส่วนตัวศึกษามา คือเอดส์ กับ HIV มันคนละตัวกัน ก็เลยรู้สึกว่าการที่เราไปตำหนิหนึ่ง ว่าเป็นเอดส์

มันเหยียดกันไปหรือเปล่า อันนี้ก็เลยมองว่าสถาบันการศึกษาบางที่ก็ยังไม่ได้รับรู้เรื่องราวแบบนี้ซักเท่าไร เพราะว่าบางที่เราจะรู้มามากกว่า รู้ะไรมากกว่านั้น ต้องมาโดนรับฟังเรื่องแบบนี้ มันก็ค่อนข้างจะแบบว่าเฮ้ย เป็นเกย์ ต้องถึงกับโดนตำเลียบหรืออะไรอย่างนี้นะครับ ก็เลยคิดว่าสถาบันการศึกษาที่ยังค่อนข้างจะน้อย (การยอมรับเพศที่ 3) นะครับในความคิด (4:2)

นอกจากความคิดเห็นเรื่องความไม่เพียงพอของข้อมูลที่มีความจำเป็นต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยแล้ว ผลพวงของได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องและไม่เพียงพอยังส่งผลต่อการรับรู้และทัศนคติของคนทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องเพศที่สามกับโรคเอดส์อีกด้วย ประเด็นดังกล่าวเป็นที่มาของการติดตามและการเกิดทราบในในกลุ่มวัยรุ่นชายรักร่วมเพศที่สามารถพบเจอได้ในสถาบันการศึกษา

1.3.2) หลักสูตรเพศศึกษาไม่เหมาะสมกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง

ประเด็นเรื่องหลักสูตรด้านเพศศึกษาที่ไม่เหมาะสม และขาดความเพียงพอต่อกลุ่มวัยรุ่น ถูกสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลหลายราย ซึ่งมองว่าการสอนเรื่องเพศในสถานศึกษาควรมีการพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและบริบทต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น นอกจากนี้ครูผู้สอนควรมีการปรับทัศนคติและรูปแบบในการสื่อสารเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและมองเรื่องเพศเป็นเรื่องง่ายต่อการสื่อสาร ซึ่งจะนำสู่การรับรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมดังผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าว:

มันน้อยมากนะครับสำหรับผมคิดว่ามันไม่เพียงพอเลย คิดว่าอาจจะเพราะอายุที่มันอยู่ในยุคเก่าด้วย เราเจอสุศึกษา เราก็จึงตีเบต ตีเทนนิส แล้วมันมีเรื่องของเพศศึกษาเพียงนิดเดียวจริงๆ บอกแล้วว่ามันคืออวัยวะเพศชายหญิง ส่วนประกอบอะไรยังไง ใช้อย่างไร มันมีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร แค่นั้นจบแล้วอาจารย์จะไม่พูดตอบเลย แล้วก็จะไม่มีเด็กในห้องกล่าถามอีกด้วย (8:3)

1.3.3) การรณรงค์เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง

การรณรงค์เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยยังขาดความต่อเนื่อง ซึ่งไม่เพียงพอให้กลุ่มวัยรุ่นเกิดความตระหนักในการมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ได้ถูกสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลที่ว่า:

มีแต่เป็นส่วนน้อย ตอนปฐมนิเทศจะมีครับ ส่วนมากจะมาตอนเทศกาลนะครับ เช่น วันลอยกระทง หรือว่าวันวาเลนไทน์แบบนี้ครับ ส่วนมากจะออกมาช่วงนั้นมากกว่า แต่เขาไม่ได้ออกมาประจำนะครับ ก็คือออกมาในเทศกาล เพราะเขาคิดว่าเทศกาลเหล่านั้นเขาจะมีคู่รักกันเยอะเลยต้องออกมาแล้วนะ อะไรแบบนี้ล่ะครับ (FG:3)

นอกจากประเด็นการขาดความต่อเนื่องของการรณรงค์และการส่งเสริมข้อมูลเรื่องการป้องกันอย่างต่อเนื่อง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ยังสะท้อนประเด็นของความถูกต้องชัดเจนของสื่อหรือข้อมูลต่างๆ ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยในกลุ่มวัยรุ่นอีกด้วย ดังผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งแสดงความเห็นถึงความชัดเจนของสื่อว่า:

โฆษณาของกรมป้องกันอะไรพวกนี้ครับ บางครั้งทำออกมาแล้วไม่ชัดเจนมันไม่รู้ถึงขั้นตอนที่แท้จริงครับ (FG:20)

ประเด็นเรื่องข้อมูลเพื่อสนับสนุนการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เพียงพอ รวมถึงการขาดความต่อเนื่องในการรณรงค์เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ประกอบกับความชัดเจนถูกต้องของข้อมูลที่ขาดความชัดเจนเฉพาะเจาะจงต่อกลุ่มวัยรุ่นชาย ยังคงถูกสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลที่มีความต้องการให้มีการพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ที่ถูกต้องและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมตามมา

2.) แนวทางการป้องกันการติดเชื้อในวัยรุ่นชาย

การศึกษาเชิงคุณภาพนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นมุมมองถึงแนวทางการส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและแนวทางการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ที่สนองตอบต่อปัญหาและเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มวัยรุ่นชาย โดยเฉพาะ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาสามารถสรุปแนวทางการส่งเสริมเรื่องการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ได้แก่

การสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา การใช้กลวิธีที่เฉพาะเจาะจง และ การสร้างความตระหนัก ซึ่งมีรายละเอียดจากผลการสะท้อนมุมมองได้ดังต่อไปนี้

2.1) การสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา

แนวทางการส่งเสริมเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ถูกสะท้อนและให้ความสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ โดยมองว่า สถาบันการศึกษาควรเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรม โครงการต่างๆ เพื่อกลุ่มวัยรุ่นชายเกิดการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย โดยข้อค้นพบในกลุ่มวัยรุ่นชายส่วนใหญ่ได้ เสนอแนะแนวทางการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา ใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมที่หลากหลาย และบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.1) การสนับสนุนกิจกรรมที่หลากหลาย

ประเด็นด้านการสนับสนุนกิจกรรมและโครงการที่มีความหลากหลายนอกหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการส่งเสริมการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย พฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม และการป้องกันเอชไอวี ได้มีการสะท้อนคิดจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้:

ถ้าเกิดเรื่องนั้นมาลัยนี้มีเพจอยู่นะครับ น่าจะเอาลงหน่อยนะครับ เพราะว่าผมไม่ค่อยเห็นเท่าไรเจอเรื่องกิจกรรม ไม่ค่อยรวมเรื่องความรู้ลงก็แต่กิจกรรม ไม่ค่อยได้ลงเรื่องความรู้ อะไรซะมากกว่าเพราะเด็กก็ติดตามกันเยอะ ก็น่าจะลงไว้บ้างครับเรา ก็โครงการว่าจะให้เด็กเข้าไปฟัง อะไรเงี้ยก็ ผมว่ามีก็ถ้าเกิดบังคับได้ก็ให้เขาฟังให้เขาได้ฟัง ให้เขารู้บ้างดีกว่าไม่รู้ให้เขารู้ว่ามีวิธีการอย่างนี้นะ เราก็เตือนเขาให้ตัวถ้าเกิดเขาพลาดขึ้นมา จะมีความเสียหายมากแค่ไหน อันนี้คือข้อสำคัญ (1:11)

2.1.2) บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังสะท้อนถึงบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งมีความสำคัญต่อการรับรู้หรือการแก้ไขปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่นอีกด้วย:

เหมือนส่วนตัวจะมีอาจารย์ที่คอยปรึกษาอยู่บ่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็แล้วแต่ จะมีอาจารย์ท่านหนึ่งที่เด็กจะรักมากเป็นพิเศษ อาจารย์ท่านนั้นน่าจะช่วยเราได้...แต่มันต้องมีอาจารย์สักคนละครับที่พร้อมที่จะฟัง

และยินดีเต็มใจที่จะฟังโดยที่ไม่รู้สึกว่ามันเป็นการน่าเบื่อ...อย่างอาจารย์คนที่ได้รักมากกับเพื่อนที่ถ้าวดอย่างง่าย ๆ ก็คือตัวเอนเตอร์เทน ที่พูดที่เล่นที่จริงแต่เพื่อนฟังเด็กก็จะเข้าใจกันมากกว่าการที่จะมานั่งพูดวิชาการร้อยเปอร์เซ็นต์ก็จะไม่ฟัง (4:5)

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ได้สะท้อนมุมมองและความสำคัญของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งการปรับกลวิธีในการสื่อสาร และการเปิดกว้างเรื่องเพศ กล้าคุย กล้าสื่อสาร เป็นเรื่องจำเป็นที่สามารถทำให้วัยรุ่นเกิดความกล้าในการขอคำปรึกษาจากอาจารย์มากขึ้น ดังการสะท้อนมุมมองของวัยรุ่นชายรายหนึ่ง:

ก็ต้องมองก่อนว่าเรื่องเพศมันเป็นเรื่องของธรรมชาติ ใครๆ ทุกคนก็ต้องมี บางครั้งความเป็นครูอย่าให้เกร็งที่จะพูดเรื่องเพศ เพราะผมว่าถ้าครูกล้าที่จะคุยเรื่องเพศ นักเรียนก็ต้องกล้าที่จะพูดกับครู (5:7)

เห็นได้ว่าสถาบันมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยในวัยรุ่นชาย นอกจากการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรแล้ว กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี โดยการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย เป็นประเด็นที่ควรมีการส่งเสริมและผลักดันในเชิงนโยบาย นอกจากนั้นบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับกลุ่มวัยรุ่นชาย ย่อมมีบทบาทสำคัญในการปรับการรับรู้ หรือพฤติกรรมที่เหมาะสมรวมถึงการแก้ปัญหาต่างๆ โดยการเปิดกว้างเรื่องเพศและยอมรับการเปลี่ยนแปลงในตัววัยรุ่นในปัจจุบันมากขึ้น

2.2) การใช้กลวิธีที่เฉพาะเจาะจง

จากมุมมองของผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยโดยการใช้กลวิธีที่มีความเฉพาะเจาะจงกับกลุ่มวัยรุ่นชายไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่ การสร้างตัวแบบพฤติกรรม การพัฒนาระบบการให้คำปรึกษา และความเฉพาะเจาะจงของกิจกรรมกับกลุ่มวัยรุ่นชาย ดังนี้

2.2.1) การสร้างตัวแบบพฤติกรรม

การใช้ตัวแบบของผู้ติดเชื้อเอชไอวีในการนำเสนอประสบการณ์จริง เพื่อให้กลุ่มวัยรุ่นเกิดความตระหนักเป็นกลวิธีที่มีการสะท้อน:

จัดอบรมไปก็เท่านั้นนะ เด็กไม่เข้า เข้าบ้าง ไม่เข้าบ้าง อบรมเอดส์หรือไม่ดีกว่า ชี้แจง คือถ้าอยากหาแนวทางป้องกันจริงๆ คือส่วนตัว...อยากให้เห็นที่แบบเป็น HIV แล้ว เขากลับเปิดเผย มาแชร์ประสบการณ์ของเขาให้เราฟัง มันจะเป็นเครื่องเตือนใจของบรรดาเราเราทั้งหลาย แบบเขาเคยใช้ชีวิตแบบเราแล้ว เขาพลาด แล้วเขาพลาดได้ยังไง... เพราะมันมีเคสตัวอย่าง มันมีกรณีตัวอย่างมาแล้วเราจะไม่สนใจได้ไงละ ดีกว่าให้เด็กไปเรียนแค่ทฤษฎีแล้วไม่รู้เลยไม่มีสถานการณ์จริงให้ แต่ถ้ามาให้เราถามตัวต่อตัวก็โอเคมากกว่า (2:10)

นอกจากตัวแบบของผู้ติดเชื้อเอชไอวีในการถ่ายทอดประสบการณ์ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญถึงประเด็นของบุคคลในสังคมที่เป็นที่ยอมรับ ชื่นชมและเป็นแบบอย่างของวัยรุ่นได้ เพื่อเป็นการโน้มน้าวให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมตามต้นแบบ โดยใช้การสื่อสารที่เข้าใจง่าย ไม่เน้นความเป็นวิชาการมากเกินไป ก็จะสามารถส่งเสริมให้วัยรุ่นเกิดการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยขึ้น:

แนวทางการรับรู้ผมว่าควรจะหาคนที่วัยรุ่นกำลังสนใจหรือเปล่า ถ้าวัยรุ่นกำลังให้ความสนใจเขาควรว่าคนนี่คือคนที่ฉันสามารถรับฟังได้ อาจจะต้องถึงกับดาราก็ได้ อาจจะเป็นคนที่มีเสน่ห์ในการพูดต่างๆ ซึ่งตอนนี้ผมว่าดารารายหลายๆ คน ก็ออกมาเป็นคนที่บอกเรื่องพวกนี้ซะส่วนใหญ่ ครบถ้วนมองว่าอยากให้วัยรุ่นรับรู้จริงๆ แค่อินเตอร์เน็ตอย่างเดียววัยรุ่นคงไม่เข้าไปอ่าน เพราะฉะนั้นต้องหาอะไรที่เขาชอบฟังได้ เขาสามารถรับรู้ได้ด้วยวิธีการที่ค่อนข้างจะง่าย ไม่ใช่แบบให้เขาไปอ่าน เพราะการอ่านเป็นการเข้าถึงเขาได้ยาก หรือถ้าดูเป็นวิดีโอก็ยังไม่มองว่าวิดีโอเรายังทำได้เป็นการแบบความรู้แน่นจนเกินไป (4:5)

2.2.2) การพัฒนาระบบการให้คำปรึกษา

การสร้างศูนย์ให้คำปรึกษาเป็นประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญ และสามารถเป็นสิ่งสนับสนุนให้กลุ่ม

วัยรุ่นชายสามารถหาทางออกหรือส่งเสริมให้เกิดการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ:

สมมุติถ้าเราจะจะมีเป็นสักห้องหนึ่งเป็นห้องให้คำปรึกษาได้ไหมครับ แบบมีอาจารย์หรือว่าเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญเข้าใจในหลายๆ คนแบบเป็นนักจิตวิทยาอะไรแบบนี้ คนที่เข้ามาจะได้ไม่สร้างกำแพงและกลัวยิ่งกว่าเดิมแบบนึกอะไรไม่ออกก็มาหาที่นี้เพราะบางทีอาจไม่กล้าพูดคุยกับพ่อแม่ ไม่กล้าพูดคุยกับเพื่อน น่าจะเป็นศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นอะไรแบบนี้ครับ (6:10)

2.2.3) ความเฉพาะเจาะจงของกิจกรรมกับ

กลุ่มวัยรุ่นชาย

ประเด็นเรื่องความเฉพาะเจาะจงของกิจกรรมนั้น ผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนถึงความแตกต่างของกลุ่มวัยรุ่นและบริบทที่มีความแตกต่างในเรื่องของพื้นที่ สังคมหรือกลุ่มเพศชายหญิง หรือเพศที่สามควรนำมาเป็นข้อมูลเพื่อจัดกิจกรรมที่มีความจำเพาะต่อกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น ดังผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งสะท้อน:

ผมว่าควรจะแยกกลุ่มนะครับเพราะการมีเพศสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่มนั้นไม่เหมือนกัน ผมบอกว่ามันยังงี้ก็ไม่เหมือนกัน เรื่องเล่าตามความคิดผมที่ผมเคยศึกษา ที่เคยรู้มานะครับ เพิ่มการป้องกันกับพวกเกย์ หรือเพศที่ 3 มันจะมากกว่านะครับเพราะผมรู้สึกว่าการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดจากอวัยวะเพศหญิงและชายเส้นทางอื่น ผมคิดว่าจะมีโอกาสติดเชื้อ HIV มากกว่ากันที่ผมบอกว่าวิธีการมันก็ไม่เหมือนกันแล้ว ถ้าจะมารวมกลุ่มกันคิดว่าไม่น่าจะโอเค (7:6-7)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของกลวิธีในการสนับสนุนให้กลุ่มวัยรุ่นชายมีการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยอันส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีตามมา อย่างไรก็ตามกลวิธีหรือรูปแบบในการจัดกิจกรรมนั้น ควรคำนึงถึงบริบทและความแตกต่างของกลุ่มวัยรุ่นชายแต่ละกลุ่มเพื่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มดังกล่าว

2.3) การสร้างความตระหนักในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลได้ค้นพบประเด็นของการสร้างความตระหนัก เพื่อส่งเสริมการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย อันนำมาสู่การมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม โดยกลวิธีการสร้างความตระหนักในกลุ่มวัยรุ่นชาย จากการสะท้อนของผู้ให้ข้อมูลผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ความชัดเจนของสื่อสาธารณะ การสร้างภาพจำของสื่อ และความต่อเนื่องในการสร้างความตระหนัก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1) ความชัดเจนของสื่อสาธารณะ

มุมมองการมุ่งประเด็นเรื่องสื่อสาธารณะที่ควรมีความชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจให้กลุ่มวัยรุ่นเกิดความเข้าใจในประเด็นที่ต้องการสื่อ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและนำมาสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ถูกอธิบายจากการสนทนากลุ่มที่ว่า:

สื่อควรจะสื่อออกมาในภาพลักษณ์ที่ชัดเจน ไม่อ้อมค้อมจนเกินไปจึงทำให้เกิดความไม่เข้าใจ ควรทำให้มีความชัดเจนทุกขั้นตอนอย่างถูกต้อง เพราะสื่อบางอย่างการทำความเข้าใจแล้วคนที่รับสื่อไม่เข้าใจแล้วปฏิบัติไม่ถูกต้อง อาจทำให้เกิดความผิดพลาดขึ้นอีกครั้ง

(Focus Group:20)

2.3.2) การสร้างภาพจำของสื่อ

นอกจากความชัดเจนของสื่อที่ต้องมีความชัดเจนแล้ว ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ยังสะท้อนถึงการออกแบบสื่อที่ทำให้กลุ่มวัยรุ่นชายเห็นโทษของมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม โดยการสร้างภาพจำและความอันตรายของโรคเอดส์ เพื่อให้เกิดความตระหนักและกลัวต่อการติดเชื้อ ดังการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลวัยรุ่นชายรายหนึ่ง:

สื่อควรให้เขาเห็นถึงโทษเยอะๆ โทษของการที่เราไม่ป้องกัน อันตรายจากการที่เราไม่ป้องกัน พวกนี้จะช่วยได้เยอะครับ เพราะเด็กวัยรุ่นมันก็กลัวครับ เห็นแล้วมันต้องกลัวไม่มีอยากเห็นตัวเองอยู่ในสภาพนั้นแน่นอน แต่คือ ในสื่อผมว่ามันก็มีแต่ว่าไม่ได้เห็นชัดเจนว่าเป็นยังไง ถ้าไม่ป้องกันอาจจะมีลูกหรืออาจจะติดเชื้อเอชไอวี แต่ก็คือ ไม่ให้เราเห็นรูปชัดๆ ว่ามันรุนแรงขนาดไหนครับ ซึ่งตรงนี้ถ้าเปลี่ยนผมว่ามันจะทำให้เด็กเข้าใจได้เยอะครับ (5:10)

2.3.3) ความต่อเนื่องในการสร้างความตระหนัก

จากการสะท้อนของผู้ให้ข้อมูลที่สังเกตเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภาพจำให้กลุ่มวัยรุ่นชายรู้สึกเกรงกลัวต่อการติดเชื้อเอชไอวี อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลมองว่าความตระหนักอาจลดลงเมื่อระยะเวลาผ่านไป กระบวนการหรือกลวิธีเพื่อให้เกิดความตระหนักในพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือมีการป้องกันอย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งสำคัญที่ควรหาวิธีการในการปรับเปลี่ยนกลุ่มวัยรุ่นชาย ดังผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งสะท้อนแนวคิด:

สำหรับผม ผมว่าทุกครั้งที่เห็นรูปอวัยวะเพศไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายที่เกิดโรคติดต่อทุกครั้งจะมีการกังวลเกิดขึ้น แต่ว่าไม่นานก็ลืม นั่นคือปัญหาอะนะครับซึ่งผมคิดว่าจะทำยังไงให้คนนึกถึงภาพนั้นได้ตลอดเวลาก่อนที่จะมีเพศสัมพันธ์ เพราะว่าเหมือนกับเราเพิ่งไปดูบรมา เราเพิ่งไปดูวิดีโอมา เราเห็นแบบเดียวตอนนั้นเราก็เกิดการตระหนักมากขึ้น แต่พอผ่านเวลาตรงนั้นไปไม่นานเราก็จะลืมภาพนั้นไป ซึ่งตัวเราก็จะกลับมาเป็นเหมือนเดิม (Case 7:10)

ความตระหนักเป็นอีกปัจจัยที่มีสำคัญ จำเป็นต้องหาแนวทางส่งเสริมการดำเนินชีวิต ให้กลุ่มวัยรุ่นชายมีเพิ่มขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนแนวคิดของการสร้างเสริมความตระหนัก โดยการใช้สื่อสาธารณะ ที่มีความเฉพาะเจาะจงกับกลุ่มวัยรุ่นชาย การสร้างความชัดเจนสร้างภาพจำส่งผลต่อความเกรงกลัวของการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัย การใช้สื่ออย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการย้ำเตือนสร้างความตระหนัก และการให้ความสำคัญของการป้องกันอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

อุปสรรคของการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้กลุ่มวัยรุ่นชายต้องเผชิญกับความเสี่ยงของการติดเชื้อเอชไอวีที่สูงขึ้น⁷ จากการศึกษาเชิงคุณภาพในกลุ่มวัยรุ่นชายนี้สามารถระบุอุปสรรคของการรับรู้เรื่องเพศที่ปลอดภัยซึ่งนำมาสู่พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมปัจจัยส่วนบุคคล เป็นปัจจัยหลักที่สะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ของบุคคลหรือการให้ความสำคัญของการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย รวมถึงการรับรู้เรื่องการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

กลุ่มวัยรุ่นยังคงให้ความสำคัญในเรื่องของการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมค่อนข้างน้อย และยังพบว่าความตระหนักในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่ลดลง ซึ่งจากผลการวิจัยในประเด็นของการระบุนความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีของผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 19 ราย พบว่า ส่วนใหญ่ เกิดจากสิ่งเร้ากระตุ้นทางเพศ ขาดความตระหนักและยับยั้งชั่งใจ ปัจจัยดังกล่าวยิ่งส่งผลให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมทางเพศหรือพฤติกรรมกำบังกันที่ไม่ถูกต้องตามมา นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้ถุงยางที่ไม่สม่ำเสมอเมื่อมีเพศสัมพันธ์ (ตาราง 1) จึงเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ความตระหนักเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนให้กลุ่มวัยรุ่นเผชิญกับความเสี่ยงของการติดเชื้อเอชไอวีมากขึ้นเพียงใด¹⁵ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงต้องมีกลวิธีหรือรูปแบบในการหาวิธีการให้กลุ่มวัยรุ่นได้เกิดความตระหนัก และเล็งเห็นความสำคัญของการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม¹⁶ รวมถึงกระบวนการตั้งเป้าหมายชีวิตเพื่อให้กลุ่มวัยรุ่นชายมีแรงบันดาลใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม¹⁷ อย่างไรก็ตามความตระหนักมีความจำเป็นต้องมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง จากผลการวิจัย พบว่า การได้รับข้อมูลหรือการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่ขาดความต่อเนื่องและสม่ำเสมอส่งผลกับความตระหนักในการมีพฤติกรรมที่ลดลงตามมา นอกจากนี้ยังพบว่า การตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวียังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรเร่งสร้างความตระหนักเนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่มีการตรวจหาผลเลือดเอชไอวีมาก่อน แม้ว่าจะมีประสบการณ์ความเสี่ยงและพฤติกรรมกำบังกันที่ไม่เหมาะสมมาก่อนก็ตาม

นอกจากนี้ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม จากการศึกษาเชิงคุณภาพนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนถึงความสำคัญของสถาบันการศึกษาในการสนับสนุนให้วัยรุ่นเกิดการรับรู้เรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ซึ่งมีส่วนช่วยในการปลูกฝังความรู้ ผ่านการให้ข้อมูลในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Stripol¹⁸ ที่พบว่า สถานศึกษาควรมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการลดปัจจัยที่นำไปสู่ความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ทั้งนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลยังมีมุมมองว่าในปัจจุบันหลักสูตรที่มุ่งเน้นเรื่องของการส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยหรือประเด็นเกี่ยวกับเรื่องเพศมีน้อย รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ นอกหลักสูตรที่สนับสนุนให้วัยรุ่นเกิดการรับรู้ที่ดีหรือ

มีทัศนคติอันนำมาสู่พฤติกรรมในการป้องกันตนเองยังมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้บุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะอาจารย์ยังเป็นส่วนสำคัญที่จะเป็นแรงสนับสนุนให้กลุ่มวัยรุ่นสามารถประพฤติหรือปฏิบัติตนรวมถึงการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศหรือการป้องกันดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง¹⁸ อย่างไรก็ตามด้วยสังคมและวัฒนธรรมไทยที่ยังมีการปิดกัน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทางเพศค่อนข้างมาก จึงทำให้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญหรือกล้าที่จะสื่อสารในประเด็นเกี่ยวกับเรื่องเพศน้อยตามไปด้วย เมื่อวัยรุ่นเกิดปัญหาและต้องการคำปรึกษาหรือทางออกต่างๆ จึงทำให้เกิดข้อจำกัดและอาจแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างไม่เหมาะสม

ด้านแนวทางการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในวัยรุ่นชาย ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้สะท้อนถึงประเด็นเรื่องข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศหรือการปรับความรู้ทัศนคติยังมีไม่เพียงพอ ถึงแม้จะเห็นได้ว่าในยุคปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสามารถทำได้ง่าย¹⁹ อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องสื่อและความน่าเชื่อถือรวมถึงความถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของวัยรุ่นชาย อาจมีข้อจำกัดในเรื่องรูปแบบที่ดึงดูดความสนใจและมีความชัดเจนเข้าใจง่าย⁷ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่สะท้อนว่าสื่อสาธารณะหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการรับรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ควรมีความกระชับเข้าใจง่ายและไม่ควรมีความเป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งจะทำให้วัยรุ่นเกิดความเบื่อหน่ายและหลีกเลี่ยงการใช้สื่อเหล่านั้น การใช้สื่อเพื่อการรณรงค์หรือการป้องกันพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ควรเพิ่มความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการย้ำเตือนการรับรู้ให้วัยรุ่น เกิดการรับรู้และความสำคัญของการป้องกันอยู่เสมอ²⁰ เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงในการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่นชายอย่างเหมาะสม

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษานี้มีข้อจำกัดในด้านคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลในการเข้าร่วมการวิจัยที่ไม่ได้ระบุเกณฑ์คัดเข้า เกี่ยวกับประสบการณ์ของวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์ ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยบางรายไม่มีประสบการณ์ทางเพศมาก่อน จึงอาจส่งผลต่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ผ่านประสบการณ์ตรงด้านเพศสัมพันธ์ได้

ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้

1. การผลักดันในเชิงนโยบาย ด้านข้อมูลข่าวสารและการให้ความรู้เรื่องการส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย

และการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในหลักสูตร รวมถึงกิจกรรมเสริมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นชายเกิดการรับรู้ที่เหมาะสม

2. การผลักดันสถานศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการณรงค์ป้องกัน รวมถึงการผลักดันอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมในการให้คำปรึกษา แก่วัยรุ่นได้ตรงตามความต้องการและบริบทของพื้นที่

3. การพัฒนาโปรแกรมการสร้างความรู้ความตระหนักเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี และการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย โดยเน้นกระบวนการที่หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่นชายกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะการนำตัวแบบที่ดีเพื่อเป็นแบบอย่าง หรือบุคคลที่เป็นที่ยอมรับเพื่อการปฏิบัติตามอย่างเหมาะสม รวมถึงตัวแบบหรือบุคคลผู้ติดเชื้อที่เปิดเผยตัวตนในการถ่ายทอดประสบการณ์ให้กลุ่มวัยรุ่นเกิดความตระหนักและมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

4. สื่อสารสาระที่ใช้ในการรณรงค์การส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ควรมีความชัดเจนตรงไปตรงมาและเข้าใจง่าย เป็นการกระตุ้นการรับรู้และการปรับทัศนคติที่ดีอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

1. Biswas AH. AIDS epidemic worldwide and the millennium development strategies: A light for lives. *HIV & AIDS Review* 2012;11(4):87-94.
2. WHO. HIV/AIDS: Global situation and trends [Internet]. [cited 2018 April 10]. Available from: <http://www.who.int/gho/hiv/en/>
3. Bureau of Epidemiology. AIDS situation in Thailand [Internet]. [cited 2018 June 30]. Available from: http://www.boe.moph.go.th/files/report/20151126_87903337.pdf
4. Bureau of Epidemiology Thailand. Thailand HIV/AIDS annual report 2014 [Internet]. [cited 2018 June 26]. Available from: http://www.boe.moph.go.th/files/report/20141128_61345755.pdf
5. Bureau of Epidemiology Thailand. Overview of HIV epidemiology in Thailand, 2013 [Internet]. [cited 2018 July 1]. Available from: http://www.boe.moph.go.th/files/report/20141128_31017647.pdf
6. Bureau of Epidemiology Thailand. Annual Epidemiological Surveillance Report [Internet]. [cited 2018 July 9]. Available from: <http://www.boe.moph.go.th/Annual/AESR2014/aesr2557/Part%201/1-6/1-6-1.pdf>
7. Prachanno W, Srisuriyawet R, Homsin P. Factors influencing sexual behaviors among primary school students based on the information-motivation-behavioral skills model. *Journal of Nursing Science Chulalongkorn University*. 2017; 29(2). Thai.
8. Yiwu Z. Cultural challenges of globalization. *Journal of Contemporary China* 2008;17(57): 733-46. doi: 10.1080/10670560802253485
9. Sripol R. Factors related to sexual behaviour among youth in Loei province. *Journal of the office of DPC 7 Khon Kan* 2016;23(2):101-11. Thai.
10. Wanich P. Guidelines on adapting youth's prematurely sexual behaviour for sustainable solution in Huai Chorakhemak, Buriram Province. *Journal of Research and Development Buriram Rajabhat University* 2015; 10(1):78-88. Thai.
11. Buachamrut S. AIDS preventive behaviors of students in industrial and community education College, Chaiyaphum province. *Research and Development Health System Journal* 2011;1(4). Thai.
12. Sawangtook S, Thanop P. The study of the awareness of sexual risk behaviors and sexual risk behaviors of adolescent students. *Kuakarun Journal of Nursing* 2015; 22(2) 41-56. Thai.
13. Pornchaikate A, Yeong A, Chamrathirong A, Yuttatri P. Sexual communication between adolescents and their close friends: differences between boys and girls. *Journal of Nursing Science* 2015;33(2) 19.28. Thai.
14. Creswell JW. Qualitative inquiry and research

- design: Choosing among five approaches. Thousand Oaks, California, USA: SAGE Publications; 2013.
15. Singhor S, Chamroonsawasdi K, Charupoonphol P, Kittipichai W. Intention to practice positive behaviours of transmission and acquisition among teenagers with HIV in risk areas of Thailand. *Journal of Public Health and Development*. 2014;12(2). Thai.
 16. Yangyuen S, Mahaweerawat U, Somdee T, Songkang S. Concerning safe sex among adolescent. *J Sci Technol MSU* 2010; 29(4):420-7. Thai.
 17. Balthip Q, Chandrema S. Process of establishing purpose of life of Thai teenagers living with HIV. *Songklanagarind J Nurs* 2013; 33(3):1-16 Thai.
 18. Thuainan P, Viroj J, Chewnarupai W. Factors associated with using condom when having sex: Students of Mathayomsuksa five at Mahasarakham province in 2013. *Journal of Science and Technology* 2015; 34(2):180-6. Thai.
 19. Pojanapotha P, Singhakant S, Kaewpornsawan T, Apinuntavech S. Attitudes and sex education associated with sexual behavior in Thai male students in Bangkok. *Journal of public Health* 2017; 47(1):18-30. Thai.
 20. Heednakram U, Kasatpibal N, Visesku N. Effect of parent communication skill development on communication about HIV prevention between parents and early adolescents. *Nursing Journal* 2015; 42(Suppl). Thai.